

SÈRIE 1**1. Exercici de traducció**

La versió correcta del text pot adoptar formes distintes; donem la següent com a pauta orientativa:

«Cèsar, encara que en aquests llocs els hiverns són primerencs, així i tot es va proposar marxar a Britània. Abans d'arriscar-s'hi, hi envia Gai Volusè davant amb un vaixell lleuger; li mana que, un cop explorades totes les coses, torni al seu costat al més aviat possible. Ell, per la seva banda, marxa amb totes les tropes cap al país dels mòrins.»

OPCIÓ A**2. Exercici de morfosintaxi**

a) El sintagma *in Britanniam* està constituït per la preposició *in* i el substantiu femení en acusatiu singular *Britanniam*.

Fa la funció de complement circumstancial de direcció de l'infinitiu *proficisci*.

b) El nexa subordinant *ut* introdueix una oració subordinada substantiva o completiva.

Depèn del verb *mandat* i li fa de complement directe.

3. Exercici de llengua, literatura o civilització romanes

Les respostes correctes són les següents:

a) *súmmum*

c) *per capita*

b) *vox populi*

d) *a posteriori*

4. Exercici d'exposició d'un tema de literatura o de civilització romanes

El redactat següent és un simple model orientatiu, que no ha de ser reproduït per l'estudiant.

El text correspon a l'episodi de Deucalió i Pirra narrat per Ovidi en les *Metamorfosis*.

Deucalió, fill de Prometeu, estava casat amb la seva cosina Pirra, filla d'Epimeteu i de Pandora, la primera dona.

Quan Júpiter, fastiguejat pels crims dels humans de la raça de ferro decidí exterminar aquesta generació amb un diluvi universal, Deucalió i Pirra foren els únics mortals que se'n salvaren. Muntats en una barqueta van navegar fins que arribaren al cim del mont Parnàs que no havia estat cobert per les aigües.

Conscients de ser els últims éssers humans de la terra, van consultar l'oracle per saber de quina manera es podria reparar la pèrdua del llinatge dels mortals. La resposta de la deessa Temis va ser: «cobriu-vos el cap i llanceu darrere l'esquena els ossos de la vostra gran mare». Un cop superat l'astorament inicial, Deucalió va interpretar que la gran mare de què parlava l'oracle podia ser la terra, i els seus ossos, les pedres. Van obeir i, així, dels rocs llançats per Deucalió en sorgiren homes, i dels llançats per Pirra, dones: una raça de mortals nova i dura, capaç de suportar tots els patiments.

Ovidi pertanyia a una generació més jove que la de Virgili i Horaci. Fou admès en el cercle literari de Valeri Messal·la Corví i va rebre el suport del poeta Tibul, pel qual va sentir una admiració especial. Tanmateix, Ovidi constitueix un cas excepcional entre els grans poetes de l'època; degut a la seva joventut, li queden lluny els valors de regeneració moral i la transformació del sistema polític propugnades per August, de les quals en foren propagandistes poetes com Virgili. La poesia d'Ovidi no està al servei del príncep i del seu projecte, sinó que sorgeix d'una necessitat natural.

Ovidi va caure en desgràcia davant d'August que va decretar-ne l'exili a Tomis, entre els escites, l'any 8 o 9 dC, coincidint amb l'acabament de les *Metamorfosis*. Les causes d'aquest càstig no estan gaire clares. Ovidi al llibre segon de *Les tristes* fa al·lusió a un "poema" i a un "error" com a motius del seu exili. Sembla que el poema al qual es refereix seria l'*Ars amatoria* i l'error, haver vist una cosa que no havia de veure.

OPCIÓ B**2. Exercici de morfosintaxi**

a) El sintagma *cum nauī longa* està constituït per la preposició *cum* i el substantiu femení *nauī* en ablatiu singular, amb el qual concorda morfològicament l'adjectiu *longa*.

Sintàcticament fa de complement circumstancial d'instrument o mitjà del verb *praemittit*.

b) La construcció formada per *exploratis omnibus rebus* és un ablatiu absolut.

Consisteix en un participi en ablatiu concordat amb un substantiu també en ablatiu, que li fa de subjecte (OPCIONAL: aquí el substantiu porta com a complement l'adjectiu *omnibus*).

3. Exercici de llengua, literatura o civilització romanes

Les respostes correctes són les següents:

1. c) *Ab urbe condita*
2. d) Plaute
3. a) Ovidi
4. d) Horaci

4. Exercici d'exposició d'un tema de literatura o de civilització romanes

El redactat següent és un simple model orientatiu, que no ha de ser reproduït per l'estudiant.

Els orígens de la ciutat de Lleida es remunten a l'època ibèrica. Va ser la capital de la tribu dels ilergets.

El nom llatí de la ciutat és *Ilerda*. La inscripció romana del bronze d'Ascoli, del 89 aC, conté el registre més antic de la denominació *ilerdenses*.

Les restes romanes més antigues són de finals del segle II aC, però la ciutat va ser fundada, probablement, a l'inici del segle I aC. August li atorgà el títol de *municipium* i va ser monumentalitzada.

Ilerda gaudia d'un emplaçament estratègic, situada damunt d'un turó a la vora del riu *Sicoris*, el Segre. Pertanyia al districte judicial (*conuentus*) de *Caesaraugusta*, l'actual Saragossa, i constituïa un lloc de pas i un nucli de connexió entre la costa i l'interior de la península.

L'any 49 aC, en el context de la guerra civil entre Cèsar i Pompeu, Ilerda fou escollida pels lloctinents de Pompeu, Afrani i Petreu, com a base d'operacions per a la seva defensa d'Hispania. La ciutat fou assetjada per Cèsar, que en narra els fets en la seva obra *De bello ciuili*. Després d'uns combats duríssims, els partidaris de Pompeu van acabar rendint-se a Cèsar.

SÈRIE 5**1. Exercici de traducció**

La versió correcta del text pot adoptar formes distintes; donem la següent com a pauta orientativa:

«Els lloctinents Quint Tituri i Luci Cota, que havien conduït les legions al territori dels menapis, un cop devastats els camps d'aquests, se'n tornaren cap a Cèsar. Cèsar establí els quarters d'hivern de totes les legions en territori dels belgues. Dues nacions des de Britània hi enviaren ostatsges. A partir dels informes de Cèsar va ser decretada pel senat una rogativa.»

OPCIÓ A**2. Exercici de morfosintaxi**

a) El pronom *qui* introdueix una oració subordinada adjectiva (de relatiu).

El seu antecedent és *legati*, amb el qual concorda en gènere i nombre (OPCIONAL: en aquest passatge, també en cas).

b) El sintagma *omnium legionum* està en genitiu plural (OPCIONAL: gènere femení).

Depèn del substantiu *hiberna* i li fa de complement de nom.

3. Exercici de llengua, literatura o civilització romanes

Les respostes correctes són les següents:

a) *facta, non uerba*

c) *ultimatum*

b) *bis*

d) *modus operandi*

4. Exercici d'exposició d'un tema de literatura o de civilització romanes

El redactat següent és un simple model orientatiu, que no ha de ser reproduït per l'estudiant.

El passatge correspon a la versió que Ovidi explica en les *Metamorfosis* del mite de Narcís. L'endeví de respostes infal·libles que emet el misteriós vaticini sobre el fill de Liríope és Tirèsias.

Als setze anys Narcís era un noi tan bell que nois i noies el desitjaven. La seva arrogància, però, l'impedia trobar-ne cap que l'enamorés a ell i per això els rebutjava a tots i es mostrava insensible als requeriments amorosos.

La nimfa Eco va patir el seu menyspreu. Juno, per venjança, havia castigat Eco a repetir les darreres paraules i a reproduir només els mots que sentia. Quan Eco va veure Narcís, se'n va enamorar tot d'una i va seguir-lo d'amagat, sense poder prendre la iniciativa d'adreçar-li la paraula. Però arribà l'ocasió en què Eco va poder aprofitar els sons emesos per Narcís per donar-se a conèixer i fer saber al noi els seus sentiments. Narcís la rebutjà de mala manera; ella, avergonyida, es va refugiar al bosc i es consumí d'amor fins a esdevenir només una veu.

Foren moltes les nimfes desdenyades, com Eco, i també els nois rebutjats. Els cors trencats i menyspreats clamaven venjança. La deessa Nèmesi va escoltar les seves súpliques. Narcís acabà enamorat del seu propi rostre reflectit en les aigües d'una font cristal·lina i, embogit en no poder atènyer l'objecte del seu desig, que era ell mateix, es consumí absort en la contemplació de la seva imatge fins a morir. El seu cos es transformà en la flor del narcís. Així es van demostrar encertades les paraules de Tirèsias.

OPCIÓ B**2. Exercici de morfosintaxi**

a) La construcció formada per *omnibus eorum agris uastatis* és un ablatiu absolut.

Consisteix en un participi en ablatiu concordat amb un substantiu també en ablatiu, que li fa de subjecte. El substantiu porta un adjectiu concordat i un substantiu en genitiu que li fa de complement de nom.

b) El sintagma *a senatu* fa la funció de complement agent del verb *decreta est*.

3. Exercici de llengua, literatura o civilització romanes

Les respostes correctes són les següents:

a) F; b) V; c) V; d) F.

4. Exercici d'exposició d'un tema de literatura o de civilització romanes

El redactat següent és un simple model orientatiu, que no ha de ser reproduït per l'estudiant.

La domus era una edificació d'una sola planta rectangular i estava aïllada de l'exterior per uns murs gruixuts, pràcticament sense finestres. La llum natural entrava pel centre, a través de l'atri, o pel peristil.

La casa itàlica primitiva estava dividida en les següents parts:

A l'entrada principal hi havia normalment un vestíbul (*uestibulum*), un petit espai de cortesia, anterior a la porta. A través d'un corredor anomenat *fauces* s'accedia al *atrium*.

L'*atrium* era la primera estança. Era el centre de la casa primitiva i de la vida familiar. Era un espai gran cobert, amb una obertura central gran (*compluuium*), que donava claror, ventilava i deixava caure l'aigua de la pluja en una bassa rectangular, l'*impluuium*.

El *tablinum* era el despatx del *pater familias*: hi rebia les visites i hi tenia l'arxiu familiar. Estava situat darrere l'atri.

Els *cubicula*, els dormitoris, estaven situats a banda i banda de l'atri o als darreres de la *domus*, a prop del peristil.

El *peristylum* era un jardí envoltat d'un porxo sostingut per columnes. Al seu voltant hi havia dormitoris i altres habitacions.

El *triclinium* era el menjador. Es va introduir amb el costum grec de menjar ajagut. N'hi podia haver més d'un: un d'estiu, a la vora del peristil, més fresc, i un d'hivern, més arrecerat.

A Barcelona es conserven restes arqueològiques de dues domus que van pertànyer a personatges importants de la *Barcino* romana. Es coneixen com la domus d'Avinyó, del segle I dC, i la domus de Sant Honorat, del segle IV.